

22 oktober 2014

Naturvärdesinventering längs väg 40 mellan Nässjö och Eksjö

Inledning

Nardus - Ekologisk konsult har fått i uppdrag av ÅF-infrastructure AB att utföra en naturvärdesinventering för längs väg 40 mellan Nässjö och Eksjö. Syftet är att ge underlag för att bygga om vägen till en mötesfri väg. Inventeringsområdet inskränker sig till området närmast vägen, förutom söder om Sjunarydssjön där en korridor i obruten mark inventerats. Inventeringsområdets avgränsning framgår av bifogade kartor.

Metodik

Nydragning

Där vägen föreslås dras om söder om Sjunarydssjön har en korridor på cirka 200 meter bredd inventerats. Området framgår av kartan. Inventeringsområdet har granskats på flygbilder och därefter gått igenom i fält, med fokus på de delar som bedömts som mest intressanta.

Breddning

Längs den del av vägen som planeras att breddas har inventeringsområdet inskränkt sig till en korridor på cirka 10 meter utanför dagens vägområde, på båda sidor av vägen. Vid förarbetet har området granskats med hjälp av Google Streetview och flygbilder. Områden som bedömdes vara intressanta för fältinventering valdes ut och besöktes.

Området besöktes 25-26 september samt 1 oktober 2014.

Fältinventeringen genomfördes sent under inventeringssäsongen vilket begränsar möjligheterna att få syn på naturvårdsarter bland kärlväxter, framförallt i ängs och hagmarker. Dessa

marker förekommer dock inte i så stor omfattning att det bedöms vara ett problem för inventeringen.

Översiktlig beskrivning och tidigare kunskap

Väg 40 mellan Nässjö och Eksjö går genom ett landskap med omväxlande barrskog och odlingslandskap med anslutande mer lövrika skogar. Terrängen är tämligen flack med måttliga höjdskillnader.

Närmast Eksjö är terrängen flack och marken sandig (isälvsavlagring) och här är tallskog dominerande. I övriga delar förekommer blandade barrskogar. Den flacka terrängen underlättar för skogsbruk och skapar få impediment och svårbrukade ytor.

I odlingslandskapen finns gott om yngre lövskogar på tidigare betad mark. Det är gott om odlingsrösen och stenmurar efter äldre tiders uppodling. Området närmast Nässjö utmärker sig med ett betydande inslag av naturbetesmarker.

Vägen passerar idag intill sydspetsen av sjöarna Norra Vixen och Sjunnardssjön, men går i övrigt inte i direkt anslutning till några sjöar. Vägen går över flera mindre vattendrag. Området är högt beläget och här finns en vattendelare där delar av området hör till Emåns vattensystem, medan en mindre del rinner norr ut i Motala ströms vattensystem.

Kända naturvärden i området

I inventeringsområdet finns flera naturbetesmarker och en slätteräng med värdefull flora och även inslag av skyddsvärda träd, enligt Jordbruksverkets uppgifter (databasen TUVÅ).

En av Skogsstyrelsen utpekad nyckelbiotop ligger i anslutning till vägen och en sumpskog berörs av planerad nysträckning. Det finns även sumpskogsobjekt som enligt avgränsning i aktuella GIS-skikt berör inventeringsområdet, men som vid kontroll i fält inte utgörs av sumpskog inom inventeringsområdet.

Ett par vattendrag är uppmärksammade för sina naturvärden: Allmänningån och Gisshultån. Utöver det finns mindre bäckar, bland annat rinner Svartån upp här (mynnar i Roxen NV om Linköping).

Utter

Det inventerade området ligger i en trakt där utter har en stark population. Utter är rödlistad (kategori VU sårbar) och trafikdöd är idag ett av de större hoten. I två av de vattendrag som korsas av väg 40 har Länsstyrelsen/Trafikverket satt upp ett särskilt stängsel för att uttrarna ska ta sig under vägen i stället för över, Vattendragen det gäller är Allmänningån och vattendraget mellan sjöarna Södra och Norra Vixen.

Rödlistade och fridlysta arter

Artdatabankens uppgifter från området har granskats. Förutom uppgifter från kända betesmarker så finns två rapporter som berör inventeringsområdet.

Den ena gäller större vattensalamander som markerats intill väg 40. Uppgiften anges komma från Eksjö kommun. Vid kontroll visade det sig att lokalen är felplacerad och att den egentligen syftar på Allmänningögölen som ligger cirka 350 meter åt öster, cirka 80 m från väg 40.

Pudrad kärrtrollslända (fridlyst) är rapporterad friflygande i hagmarken intill väg 40 vid avtagsvägen till Lövhult, strax utanför Nässjö. Larven växer upp i grunda vatten med rikligt av flytbladsväxter. Eftersom det inte finns något öppet vatten i den berörda delen av inventeringsområdet eller i någon omedelbar närhet, bedöms inte det fyndet påverka naturvärdesinventeringen.

Natura 2000

Inventeringsområdet berör inget Natura 2000 område direkt, men två områden ligger i närheten av väg 40.

Södra Vixen (Områdeskod: SE0310434) är en oligotrof klarvattensjö. Sjöns norra spets ligger ungefär 170 meter söder om väg 40. Från denna sjöspets rinner ett vattendrag till sjön Norra Vixen. Vattendraget har inget namn på kartan men har av Länsstyrelsen betraktats som en del av Allmänningån. Eftersom väg 40 ligger en bit från Södra Vixen och dessutom nedströms, bedöms ingen påverkan ske på sjön. Vattendraget mellan Vixensjöarna är dock av stort värde och tas upp som ett naturvärdesobjekt.

Natura 2000-området Allmänningån (Områdeskod: SE0310622) ligger med sin södra gräns omkring 440 meter norr om, och uppströms, väg 40. Området utgörs av ån som har ett naturligt flöde och omges av sumpskog och våtmarker. Området är ett tillhåll för utter. Eftersom väg 40 ligger en bit från Natura 2000-området och dessutom nedströms, bedöms ingen direkt påverkan ske på området. Allmänningån och omgivande sumpskog fortsätter dock söder om Natura 2000- området och på båda sidor av väg 40. Denna del av ån har alltså en direkt anknytning till Natura 2000-området och har därför högsta naturvärde (se objektsbeskrivningarna). Natura 2000-området Allmänningån skulle alltså kunna påverkas negativt av väg 40 om vägen är/blir en barriär för arter. Idag är bron över ån inget vandringshinder för fisk och bron har också utterstaket för att leda uttrar under vägen och hindra dem att ta sig upp på vägen.

Resultat

Naturvärden

Naturvärdesobjekt beskrivs i bilaga och deras läge framgår i kartbilagan, samt på GIS-skikt.

De högsta naturvärdena i området är knutna till vattendrag, ängs- och betesmarker samt i mindre omfattning skog. Inga nya naturvärdesobjekt i de två högsta klasserna hittades.

Skyddade biotoper

Biotoper i odlingslandskapet som omfattas av generellt biotopskydd redovisas i kartbilagan och i GIS-skikt. (I naturvärdesobjekt har dock odlingsrösen och stenmurar i en del fall inte

redovisats.) Odlingsrösen och stenmurar förekommer rikligt och dominerar bland de skyddade biotoperna. I en del fall är det en flytande övergång mellan stenmurar och långsträckta rösen. Öppna diken och åkerholmar förekommer också.

Ekologiska samband

De tydliga ekologiska samband som noterats kring väg 40 är knutna till vattendragen. (Vägens påverkan på klövdjur och annat vilt ingår inte naturvärdesinventeringen.) Vattendragen fungerar som spridningsvägar för fisk och andra vattenlevande djur och växter, bland annat utter. I inventeringsområdet finns två vattendragspassager som har "uttersäkrats" med hjälp av staket. Båda passagerna gäller Allmänningån. Vägen är här inget vandringshinder för fisk.

Det tredje största vattendraget är Gisshultån. Ån går i lågt liggande trummor under vägen. De bedöms inte utgöra vandringshinder för fisk, men om uttrar följer vattendraget kommer de att välja att gå över vägen i stället för att simma/dyka genom trummorna. Här räcker det inte med att sätta upp utterstaket, utan trummorna måste ligga högre. Alternativt kan man komplettera trummorna med en torr trumma. Utterstaket behövs i båda fallen.

Uttersäkring bör också övervägas i ett par mindre vattendrag. Det gäller Svartån och en bäck vid Gisshult. Det är inte klarlagt om utter brukar röra sig här, men vattendrag är naturliga ledlinjer i landskapet som uttrarna gärna följer.

Utterexpertis bör konsulteras för utformning av utterpassagerna och för bedömning av om åtgärder bör göras i de två mindre vattendragen. Det kan vara så att de två befintliga utterpassagerna kan förbättras i samband med att vägen byggs om.

I övrigt finns ett flertal mindre trummor under vägen för diken och små bäckar, vilka inte bedöms som naturvårdsintressanta.

Det finns flera kotunnlar under vägen och de bör kunna ha betydelse för vilda djur.

Trummor och tunnlar redovisas i kartbilagan och i ett GIS-skikt.